رئیس گروه واگنر در کشاکش جنگ اوکراین علیه کرملین دست به سلاح شد؛

صاعقه پروگوژین بر پیکر پوتین

فرشاد گلزاری

در روسیه نهم ماه می، هر ساله رژه بزرگ روز پیروزی برگزار می‌شود که بسیاری آن را روز پیروزی جنگ کبیر میهنی علیه آلمان نازی می‌دانند. تصاویر این رژه بزرگ را هر ساله می‌توان از شبکه‌های تلویزیونی و خبرگزاری‌های سراسر دنیا مشاهده کرد و تا چشم کار می‌کند سربازان و تسلیحات نظامی دیده می‌شود.

این رژه به نوعی نماد اقتدار و دست برتر شوروی سابق و فدراسیون روسیه فعلی به شمار می‌رود اما کسانی که تحولات جنگ اوکراین و همچنین روسیه را دنبال می‌کنند، می‌دانند که مراسم امسال با سال‌های گذشته تفاوت داشت. این تفاوت صرفاً به میزان نیروهای خارجی در میدان رژه برنمی‌گردد؛ چراکه عده‌ای از آنهایی که سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۱ به عنوان افسر ارتش در میدان سرخ مسکو مقابل پوتین ایستاده بودند و به خدمت خود در یگان‌های مختلف نیروهای مسلح کشورشان افتخار می‌کردند، یا هم‌اکنون زیر خاک خفته‌اند و یا مجروح و قطع عضو شده‌اند و در گوشه‌ای از روسیه به این فکر می‌کنند که چگونه جنگ اوکراین زندگی آنها را زیر و رو کرد.

گروهی دیگر هم اکنون در میدان نبرد مقابل ارتش اوکراین هستند اما آنچه در آستانه رژه روز پیروزی امسال اهمیت داشت، سخنان کسی بود که به «سرآشپز پوتین» معروف است. یوگنی پریگوژین، رئیس گروه واگنر که نیروهایش ماه‌هاست برای به‌دست گرفتن کنترل شهر کلیدی باخموت جنگیده‌اند، ساعاتی قبل از آنکه رژه روز پیروزی برگزار شود اعلام کرده بود «نمی‌خواهم رژه بزرگ روز پیروزی روسیه را خراب کنم، بعد از مراسم جزئیات بیشتری را خواهم گفت».

این پیام کوتاه او که از طریق یک ویدئو در کانال تلگرام منتشر شد ذهن بسیاری از مقامات امنیتی، سیاسی و نظامی روسیه را به خود مشغول کرد؛ چراکه او مدعی بود افرادی که قرار بوده دستورات ما (واگنر) را مبنی بر ارسال تسلیحات برآورده کنند، هنوز هیچ اقدامی انجام نداده‌اند. این انتقاد پریگوژین به نوعی متوجه سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه بود؛ چراکه از زمان شروع جنگ اوکراین او را مورد انتقاد قرار می‌داد و حتی در جایی با اشاره به وضعیت دختر وزیر دفاع روسیه، او را «نورچشمی» خوانده بود. بسیاری معتقدند اختلاف میان پریگوژین و شویگو تا حدی بالا گرفت که گروه واگنر باخموت را در ابتدا فتح کردند تا توان خود را به رخ پوتین و شویگو بکشد و سپس از آنجا خارج شدند تا باز هم به حاکم کرملین بگویند که بهتر است رفیق قدیمی خود یعنی شویگو را در این وضعیتِ بحرانیِ جنگ اوکراین کنار بزند، اما گویا پوتین به این موضوع توجهی نکرد.

تا عصر دیروز آمریکا و اروپا نسبت به تحرکات گروه واگنر در روسیه، چندان موضع‌گیری روشنی نداشته‌اند و صرفاً آنتونی بلینکن، وزیر خارجه ایالات متحده اعلام کرد که با وزرای خارجه گروه هفت و مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا در مورد بلوای روسیه گفت‌وگو کرده است

رفته رفته انتقادها از ارتش و وزیر دفاع روسیه توسط پریگوژین افزایش یافت و به جایی رسید که کمتر از دو هفته پیش وزارت دفاع روسیه طبق فرمانی به تمامی یگان‌های داوطلب دستور داد تا اول ژوئیه قراردادی را با سرگئی شویگو، وزیر دفاع روسیه امضا کنند، اما واگنر از امضای این قرارداد سرباز زد. یک روز بعد هم رئیس این جریان اعلام کرد: «اطمینان ندارم که آیا نیروهایم به نبرد در اوکراین ادامه خواهند داد یا خیر».

شوریدن علیه کرملین

اگر به سیر رفتار و گفتار پریگوژین توجه کنیم به وضوح می‌بینیم که او در این میان چندان مایل نبود که شویگو و تیم وی، واگنر را صرفاً یک «جاده صاف‌کن» در جنگ اوکراین بدانند و به همین دلیل رقابت‌هایی میان او و وزیر دفاع شکل گرفت. در نهایت سحرگاه روز گذشته (شنبه) و در کمال ناباوری رئیس گروه واگنر با انتشار فیلم ۳۰ دقیقه‌ای از خود در تلگرام انتقادهای بی‌سابقه‌ای را علیه رهبری روسیه مطرح کرد و مدعی شد که فرماندهان نظامی این کشور درباره وضعیت جنگ اوکراین به مردم روسیه دروغ می‌گویند.

پریگوژین کمی بعد ویدیویی در کانال تلگرامی خود منتشر و اعلام کرد که نیروهای ارتش روسیه به مواضع گروه واگنر حمله کرده‌اند که در نهایت منجر به قیام مسلحانه علیه کرملین شد. اگرچه این خبر از سوی وزارت دفاع روسیه تکذیب و تحریک اطلاعاتی خوانده شد، اما یکباره تمام دنیا به تحلیل اظهارات و سخنان رئیس واگنر پرداخت.

کمی بعد رسانه‌ها گزارش دادند که در دفتر مرکزی گروه واگنر در سن‌پترزبورگ درگیری ایجاد شده و یوگنی پریگوژین، فرمانده این گروه تهدید کرده که وزیر دفاع روسیه در میدان سرخ به دار آویخته خواهد شد! اینکه مسکو دستور بازداشت رئیس واگنر را صادر و یا اینکه پوتین اعلام می‌کند «نیروهای واگنر به یک توطئه جنایتکارانه از طریق شورش مسلحانه کشیده شده‌اند»، موضوعات بدیهی است که پس از یک شورش داخلی بر زبان هر سیاستمداری جاری می‌شود؛ حتی کار به جایی رسید که پس از تصرف روستوف توسط عوامل واگنر، دولت روسیه از واژه «تدابیر ضد تروریستی» علیه واگنر و پریگوژین استفاده کرد. با تمام این تفاسیر مسکو در وضعیت فعلی علاوه بر جنگ اوکراین حالا با یک ابرچالش داخلی و ویروس خطرناکی به نام واگنر یکی از نزدیک‌ترین اشخاص به پوتین هم دست‌به‌گریبان است.

اینکه آیا سرویس‌های اطلاعاتی غرب در این ماجرا دست دارند یا خیر پاسخی جز «بعید نیست» را به همراه ندارد اما مساله این است که غائله واگنر و آنچه که در روسیه مشاهده می‌کنیم ممکن است حتی چندی دیگر دفع شود و در ظاهر اوضاع آرام به نظر برسد؛ اما بحث اینجاست که چنین اقدامی دو پیام دارد. نخست آنکه جنگ قدرت در ساختار سیاسی، امنیتی و نظامی روسیه نسبت به گذشته آشکارتر و عمیق‌تر شده و دیگر آنکه چنین اقداماتی می‌تواند به بدنه ارتش سرایت کند و چندی بعد نظامیانِ تحت فرمان شویگو نیز هوس قیام مسلحانه کنند.

ممکن است به‌زودی غائله واگنر دفع شود و در ظاهر اوضاع آرام به نظر برسد اما بحث اینجاست که چنین اقدامی جنگ قدرت در ساختار سیاسی، امنیتی و نظامی روسیه را نسبت به گذشته آشکارتر و عمیق‌تر کرد

تا عصر دیروز آمریکا و اروپا نسبت به تحرکات گروه واگنر در روسیه، چندان موضع‌گیری روشنی نداشته‌اند، وی گفت: ما از گزارش‌ها درباره اینکه شهروندان آمریکایی در کرانه باختری در معرض خطر قرار می‌گیرند اطلاع داریم و با دولت اسرائیل در این باره در تماس هستیم. در این راستا فرحان حق، معاون سخنگوی دبیرکل سازمان ملل گفت: شهرک‌سازی‌های اسرائیلی غیرقانونی است. ماخشونت شهرک‌نشینان را محکوم می‌کنیم. واشنگتن قبلا بارها مخالفت خود را با گسترش شهرک‌سازی که مانعی در برابر راهکار تشکیل دو کشور است، اعلام کرده بود. همچنین اتحادیه اروپا تصمیم اسرائیل برای ایجاد ۱۰۰۰ واحد مسکونی جدید در شهرک‌ها را محکوم کرد. بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی چهارشنبه از طرحی برای ایجاد ۱۰۰۰ واحد مسکونی جدید در شهرک «عیلی» به بهانه عملیات شهادت‌طلبانه فلسطینی‌ها در این شهرک خبر داد. پیش از آن نیز دولت رژیم صهیونیستی از برگزاری نشست کمیته برنامه‌ریزی در واحد اداره مدنی ارتش اسرائیل برای تصویب طرح احداث بیش از ۴۵۰۰ واحد مسکونی خبر داده بود. در این میان ایتامار بن گویر، وزیر امنیت داخلی رژیم صهیونیستی

در بازدید از کانون آویتار در شهرک بیتا واقع در شمال کرانه باختری خطاب به شهرک‌نشینان گفت که موضع من مشخص است، کاملا از شما حمایت می‌کنم؛ اما شهرک‌های بیشتری در اینجا می‌خواهم. اینجا باید یک شهرک کامل باشد، نه فقط اینجا بلکه کل تپه‌های اطراف ما باید شهرک باشد. وی افزود: ما نیاز داریم شهرک‌سازی را گسترش دهیم و در عین حال یک عملیات نظامی آغاز کنیم و ساختمان‌ها را تخریب و خرابکاران را سر به نیست کنیم، نه یکی یا دو نفر، بلکه اگر لازم باشد دهها و صدها نفر را نابود کنیم. طی روزهای اخیر درخواست‌های نهاد سیاسی رژیم صهیونیستی برای انجام عملیات نظامی گسترده در کرانه باختری که صحنه تشدید تنش‌هاست، افزایش یافته است. اکثر کانون‌های شهرک‌سازی غیرقانونی (مغایر با قوانین خود رژیم صهیونیستی) را شهرک‌نشینان تندرو می‌سازند که خود را گروه جوانان تپه‌ها نامیده‌اند. این گروه همچنین مسؤول ارتکاب جرم علیه فلسطینی‌ها تحت شعار پرداخت بها است. روز جمعه روزنامه یدیعوت آحارونوت نوشت، شهرک‌نشینان طی ۲۴ ساعت گذشته دست‌کم حدود هفت کانون غیرقانونی در کرانه باختری ساخته‌اند.

■■■

آمریکا گزارش طبقه‌بندی‌شده از منشا کرونا را منتشر کرد

طبق گزارشی که از حالت طبقه‌بندی خارج شده، آژانس‌های اطلاعاتی آمریکا هیچ مدرک مستقیمی مبنی بر اینکه همه‌گیری کووید-۱۹ ناشی از حادثه‌ای در موسسه ویروس‌شناسی ووهان چین است، پیدا نکرده‌اند. به گزارش رویترز، براساس گزارش چهار صفحه‌ای دفتر اداره کننده اطلاعات ملی ایالات متحده آمریکا (ODNI)، جامعه اطلاعاتی این کشور همچنان احتمال انتشار ویروس از یک آزمایشگاه را رد نمی‌کند اما از طرفی هم قادر به کشف منشاء ویروس کووید-۱۹ نیست. در این گزارش آمده است که آژانس امنیت مرکزی آمریکا و یک آژانس دیگر همچنان قادر به شناسایی منبع کووید-۱۹ نیستند. در حالیکه تحقیق گسترده‌ای بر روی ویروس‌های کرونا در موسسه ووهان صورت گرفته اما این آژانس‌ها مدرکی مبنی بر اینکه یک اتفاق خاص موجب شیوع این ویروس شده را پیدا نکرده‌اند. تقریبا از اواخر سال ۲۰۱۹ زمانی که اولین موارد ابتلا به کرونا در ووهان گزارش شد، منشاء همه‌گیری این ویروس بحث و موضوع داغی در ایالات متحده بوده است. جو بایدن، رئیس جمهوری آمریکا در ماه مارس لایحه‌ای را امضا کرد که براساس آن اطلاعات مربوط به منشاء این پاندمی را از حالت طبقه‌بندی خارج کرده است. اواخر ماه فوریه، مدیر دفتر تحقیقات فدرال آمریکا (اف.بی.آی) گفت، سازمان او ارزیابی کرده که محتمل‌ترین منشا همه‌گیری کووید-۱۹ حادثه آزمایشگاهی بالقوه در شهر ووهان چین بوده است.

همزمان با تحرکات «بن‌گویر» صورت گرفت:
افزایش مخالفت غرب با شهرک‌سازی اسرائیل

هماهنگ کننده تماس‌ها در شورای امنیت ملی آمریکا تأکید کرد که موضع این کشور نسبت به گسترش شهرک‌سازی تغییر نکرده است. به گزارش خبرگزاری فلسطینی سما، جان کربی، هماهنگ کننده تماس‌ها در شورای امنیت ملی آمریکا گفت: ما همیشه واضح حرف زده‌ایم. ما از گسترش شهرک‌سازی توسط اسرائیل حمایت نمی‌کنیم و این موضع تغییر نکرده است. وی گفت: ما از گزارشها درباره اینکه شهروندان آمریکایی در کرانه باختری در معرض خطر قرار می‌گیرند اطلاع داریم و با دولت اسرائیل در این باره در تماس هستیم. در این راستا فرحان حق، معاون سخنگوی دبیرکل سازمان ملل گفت: شهرک‌سازی‌های اسرائیلی غیرقانونی است. ماخشونت شهرک‌نشینان را محکوم می‌کنیم. واشنگتن قبلا بارها مخالفت خود را با گسترش شهرک‌سازی که مانعی در برابر راهکار تشکیل دو کشور است، اعلام کرده بود. همچنین اتحادیه اروپا تصمیم اسرائیل برای ایجاد ۱۰۰۰ واحد مسکونی جدید در شهرک‌ها را محکوم کرد. بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی چهارشنبه از طرحی برای ایجاد ۱۰۰۰ واحد مسکونی جدید در شهرک «عیلی» به بهانه عملیات شهادت‌طلبانه فلسطینی‌ها در این شهرک خبر داد. پیش از آن نیز دولت رژیم صهیونیستی از برگزاری نشست کمیته برنامه‌ریزی در واحد اداره مدنی ارتش اسرائیل برای تصویب طرح احداث بیش از ۴۵۰۰ واحد مسکونی خبر داده بود. در این میان ایتامار بن گویر، وزیر امنیت داخلی رژیم صهیونیستی

در بازدید از کانون آویتار در شهرک بیتا واقع در شمال کرانه باختری خطاب به شهرک‌نشینان گفت که موضع من مشخص است، کاملا از شما حمایت می‌کنم؛ اما شهرک‌های بیشتری در اینجا می‌خواهم. اینجا باید یک شهرک کامل باشد، نه فقط اینجا بلکه کل تپه‌های اطراف ما باید شهرک باشد. وی افزود: ما نیاز داریم شهرک‌سازی را گسترش دهیم و در عین حال یک عملیات نظامی آغاز کنیم و ساختمان‌ها را تخریب و خرابکاران را سر به نیست کنیم، نه یکی یا دو نفر، بلکه اگر لازم باشد دهها و صدها نفر را نابود کنیم. طی روزهای اخیر درخواست‌های نهاد سیاسی رژیم صهیونیستی برای انجام عملیات نظامی گسترده در کرانه باختری که صحنه تشدید تنش‌هاست، افزایش یافته است. اکثر کانون‌های شهرک‌سازی غیرقانونی (مغایر با قوانین خود رژیم صهیونیستی) را شهرک‌نشینان تندرو می‌سازند که خود را گروه جوانان تپه‌ها نامیده‌اند. این گروه همچنین مسؤول ارتکاب جرم علیه فلسطینی‌ها تحت شعار پرداخت بها است. روز جمعه روزنامه یدیعوت آحارونوت نوشت، شهرک‌نشینان طی ۲۴ ساعت گذشته دست‌کم حدود هفت کانون غیرقانونی در کرانه باختری ساخته‌اند.

■■■

خبر

موافقت بارزانی با تحویل پرونده نفت اقلیم به بغداد

یک منبع مطلع فاش کرد که نخست وزیر اقلیم کردستان عراق با تحویل پرونده نفت اقلیم به دولت فدرال عراق و شرکت ملی نفت موافقت کرده است. به گزارش بغدادالیوم، این منبع گفت که مسرور بارزانی، نخست‌وزیر اقلیم کردستان عراق با تحویل پرونده نفت اقلیم کردستان به دولت فدرال موافقت کرده است زیرا رجب طیب اردوغان، رئیس جمهوری ترکیه در سفر اخیر بارزانی به آنکارا به او گفته است ترکیه تنها با بغداد و شرکت بازاریابی و فروش وزارت نفت عراق (سومو) تعامل خواهد کرد. بارزانی هفته گذشته در سفری به آنکارا پشت درهای بسته با رجب طیب اردوغان دیدار کرد. وی افزود که این مساله بخشی از برنامه سفر اردوغان به عراق در روز ۲۵ ژوئن خواهد بود. پیشتر وفا محمد کریم، عضو حزب دموکرات کردستان از سفر قریب الوقوع رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور ترکیه، به بغداد در هفته آینده خبر داده بود. پس از صدور حکم دادگاه بین‌المللی در فرانسه درباره غیر قانونی بودن صادرات نفت اقلیم کردستان عراق، ترکیه صادرات ۴۵۰ هزار بشکه‌ای نفت اقلیم کردستان از طریق بندر جیهان را از ۲۵ مارس متوقف کرده است. گفته می‌شود توقف صادرات نفت اقلیم، بیش از ۲ میلیارد دلار هزینه داشته است.

خبر

حمله پهپادی تروریست‌ها به غرب سوریه

به دنبال حمله پهپادی گروه‌های تروریستی به شهر «القرداحه» در لاذقیه (غرب سوریه) و منطقه «دیر شمیل» در استان حماه (غرب سوریه) یک شهروند سوری کشته و دو تن دیگر مجروح شدند. یک نیروی امنیتی به خبرگزاری سوریه (سانا) خبر داد به دنبال حمله پهپادی تروریست‌ها، یکی از راکت‌های شلیک شده از این پرنده بدون سرنشین به زمینی کشاورزی در مجاورت درمانگاه القرداحه اصابت کرد و منجر به کشته شدن «محمد هانی سلطانه» جوان ۲۵ ساله سوری و جراحت یک غیرنظامی دیگر شد. سانا با اشاره به اینکه جراحت نفر دوم سطحی بوده، اضافه کرد در این حمله به یکی از ساختمان‌های مجاور نیز خساراتی وارد شده است. در عین حال خبرنگار سانا در استان حماه گزارش داد گروه‌های تروریستی مستقر در استان ادلب به منطقه «دیر شمیل» در استان حماه نیز حمله پهپادی کردند که به دنبال این حمله، یک زن مجروح شد و خساراتی جزئی به بار آمد. منطقه القرداحه حدود ۱۰ کیلومتر از پایگاه هوایی روسیه در سوریه به نام حمیمیم فاصله دارد. جنگنده‌های روسیه اخیرا مناطق تحت کنترل تروریست‌ها را هدف قرار داده بودند اما طی روزها و هفته‌های گذشته تعداد حملات در این منطقه افزایش پیدا کرده است.

اکثر شهروندان انگلیسی از نتایج برگزیت ناراضی هستند

نتایج جدیدترین بررسی نشان می‌دهد که در هفتمین سال پس از همه‌پرسی درباره برگزیت، اکثریت انگلیس‌ها خواهان بازگشت به اتحادیه اروپا هستند. به گزارش ان.تی.وی آلمان، هفت سال پس از همه‌پرسی برگزیت، اکثریت انگلیس‌ها مایلند به اتحادیه اروپا بازگردند. جان کورتیس، دانشمند سیاسی مشهور، در هفتمین سالگرد این رویداد در روزنامه گاردین خلاصه کرد که به طور متوسط ۵۹ درصد از مردم در بریتانیا موافق ورود مجدد به این اتحادیه بودند. با این حال، برگزاری همه‌پرسی دیگری پیش‌بینی نمی‌شود. در ۲۳ ژوئن ۲۰۱۶، ۵۲ درصد از رای دهندگان بریتانیا به برگزیت رای مثبت داده بودند و ۴۸ درصد با آن مخالف بودند. علیرغم تغییر خلق و خو، نمی‌توان از «برگت»، کلمه‌ای که از «برکسیت» و «پشیمانی» (توبه) ایجاد شده است، صحبت کرد. زیرا همان طور که کورتیکس توضیح می‌دهد، سه چهارم رأی دهندگان آن زمان برگزیت همچنان همان تصمیم را خواهند گرفت.

شنود مکالمات روزنامه‌نگاران با فعالان محیط‌زیست در مونیخ

یک رسانه آلمانی با استناد به برخی اسناد داخلی اعلام کرد که دفتر دادستانی مونیخ در تحقیقات خود درباره گروه معترضان آب و هوایی موسوم به آخرین نسل به مدت چندین ماه گفتگوهای تلفنی آن‌ها با خبرنگاران را شنود کرده است. به گزارش روزنامه تاگس اشپیگل، بازرسان ایالت بایرن آلمان تلفن مطبوعاتی فعالان زیست‌محیطی در این منطقه را برای ماه‌ها زیر نظر داشتند. در مورد اینکه آیا این اقدام از نظر آزادی مطبوعات مشروع بوده است یا خیر جای تردید دارد. بر اساس گزارش‌های منتشر شده دفتر دادستانی مونیخ در تحقیقاتش در مورد گروه معترضان آب و هوا موسوم به آخرین نسل به مدت چندین ماه گفتگوهای تلفنی فراوان با خبرنگاران را مورد شنود قرار داده است. این خبر را روزنامه زوددویچه سایتونگ با استناد به اسناد داخلی که در دسترس این رسانه قرار گرفته گزارش کرده است.